www.turkishstudies.net/turkishstudies

Turkish Studies

eISSN: 1308-2140

Research Article / Araştırma Makalesi

INTERNATIONAL
BALKAN
UNIVERSITY

Sponsored by IBU

Okuma Güçlüğü Olan İlkokul Öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitim Deneyimleri*

Distance Education Experiences Of Elementary School Students with Reading Difficulties in Covid-19 Process

Özgür Sirem** - Özlem Baş***

Abstract: In this study, the distance education experiences of elementary school students with reading difficulties in Covid-19 process were examined and it was aimed to develop solutions in line with the opinions of students and their parents. In the study, the ethics committee permission of Hacettepe University dated 11.02.2020 and numbered 35853172-300 was obtained, and the opinions of students and their parents who had reading difficulties regarding the distance education process were obtained. In the research, case study pattern, one of the qualitative research patterns, was used. In this study, it was tried to describe the situations related to distance education process of elementary school students having reading difficulties in Covid-19 process. Opinions of students and parents were obtained through interview questions developed by the researchers. Six primary school students and their parents participated in the study with reading difficulties through criterion sampling. The data of the research were analyzed by content analysis method. According to the opinions of students and their parents, it was found that distance learning process is beneficial, contributes to their reading, during Covid-19, more time should be devoted to reading and psychological problems of students should be eliminated. In addition, it was found that providing students to meet with their friends and teachers during the Covid-19 process is important for students' motivation. In the research, it was also stated that families should be included in the process of developing students' reading skills, students should study or read the book. In today's world, where reading and reading comprehension skills gained importance, it has been frequently mentioned in the interviews with students and parents that reading should be valued and embraced in any environment. As a result, students and parents stated that reading has an important place in our lives and that we should constantly improve it.

Structured Abstract: With this study, it was foreseen that it would be more beneficial to provide distance education to such elementary school students in line with these opinions by obtaining the opinions of students and their parents in the distance education process. This research is thought to guide practitioners,

* Bu çalışma, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim alanında yapılan “Okuma Destek Programının İlkokul Öğrencilerinin Okuma Güçlüğü Sağaltımına Etkisi” başlıklı Doktora Tezi yürütülürken yapılan bir çalışmadır.

** Dr. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, Öğretim Programları Dairesi

Phd, Board of Education and Discipline, Department of Curriculum

ORCID 0000-0001-8404-5617

dr.ozgursirem@gmail.com

*** Doç. Dr. Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

Assoc. Prof. Dr. Hacettepe University Education Faculty, Department of Primary Education

ORCID 0000-0002-0716-103X

dr.ozlembas@gmail.com

Cite as/ Atıf: Sirem, Ö., Baş, Ö. (2020). Okuma güçlüğü olan ilköğrencilerinin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri. *Turkish Studies*, 15(4), 993-1009. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.43346>

Received/Geliş: 04 May/Mayıs 2020

Checked by plagiarism software

Accepted/Kabul: 10 August/Ağustos 2020

Published/Yayın: 30 August/Ağustos 2020

Copyright © MDE, Turkey

CC BY-NC 4.0

parents and students. Made all over the world with this study, and also because of the common Covid-19 outbreak in Turkey, 2019-2020 academic second period induced sustained experiences of students who had difficulty reading in distance education process in schools of the holiday of the year have been asked to investigate. In this context, answers were sought for the problem sentence and sub-problems given below.

Problem Statement: What are the distance education experiences of students with reading difficulties in the Covid-19 process?

Sub Problems:

1- How did the Covid -19 process affect students and their families with reading difficulties?

2- What are the feelings and thoughts of students and their families with reading difficulties in reading studies conducted via distance education?

In the study, a case study pattern was used in accordance with the qualitative research pattern that tries to reveal the events and perceptions in a realistic and holistic way (Yıldırım & Şimşek, 2016). Case studies are a qualitative research pattern in which researchers reveal one or more cases in detail (Christensen, Johnson & Turner, 2015). In his case studies, he is empowered by his in-depth analysis, the researcher's thorough investigation of the situation, from the summary to the detail, and through the long-term and intense efforts, either by confronting the situation or by visiting the situation regularly, enabling him to understand the complexity of the situation (Ashley, 2017). In this way, the researcher can identify the details that make up the events, evaluate an event and develop explanations applicable to the event (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz & Demirel, 2013).

Distance education variable is tried to be described as it exists. The study group created for distance education experiences of students with reading difficulties in the study was created by the criterion sampling method, which is the purposeful sampling method. The study included 12 participants, 3 male and 3 female 6 students and 3 male and 3 female 6 parents. The aim of the study is to determine the experiences of students who have reading difficulties and their parents regarding all kinds of distance education in Covid-19 process. In this context, semi-structured interviews were conducted with students who had reading difficulties and their parents. The data were collected using interview forms created by the researchers. In the interview form, the participants were asked about their views on distance learning experiences during the Covid-19 process. It has been paid attention that the questions prepared by the researchers are easy and understandable by both students and parents and not to direct the participants. Permission was taken by Hacettepe University Senate Ethics Commission dated 11.02.2020 and numbered 35853172-300. In addition, in the research, the interview questions were asked in the same way, with the permission of the participants, and by the researcher conducting the study, by recording the voice on the phone. It was conducted in a quiet environment by explaining that the answers given to the interview questions will be preserved and there is no external intervention. The data obtained were translated into writing by researchers in computer environment. The responses given by the participants were analyzed by the researchers conducting the study.

The answers given by the students and their parents were given with direct quotations in the findings section of the study. In the research, detailed descriptions were made to ensure transferability and purposeful sampling was taken. In order to ensure the consistency of the research, the codes obtained were compared by two researchers. The data obtained in the research was archived and thus confirmed for its consistency (Yıldırım & Şimşek, 2016, 277). In order to ensure the reliability of the data obtained in the research, the data were examined by a specialist other than the researchers, and comparisons were made with the answers given by the participants. Content analysis technique was used in analyzing the data in the research. According to Tavşancıl and Aslan (2001), content analysis is an academic way that allows written, oral and other materials to be examined systematically and objectively, which is frequently used by researchers. Content analysis is defined as the process of transferring and expressing the basic contents of written data obtained by the researcher (Cohen, Manion and Morrison, 2007).

In this context, data similar to each other were collected within the framework of certain categories, themes and codes, and the data obtained in the research were provided to be easy and understandable. While analyzing the content, consistency between students and their parents was determined. The answers given by the students and their parents are primarily divided into themes and the data categorized by the researchers are coded separately. The coded data were examined by academicians who are experts in the field. In this way, the credibility of the research was tried to be provided. According to the results obtained in the study,

the students' leaving school during Covid-19 process made them feel bad and sad, feeling lonely and separated from their friends and experiencing boredom.

The students could not see their friends and teachers or asked questions during the distance education process. For this reason, asking the teacher again about the incomprehensible places seen in face-to-face education and seeing their friends and teachers made a difference. According to the opinions of the parents in the process of Covid-19, the feelings of the children during the separation from school were experiencing boredom and psychological crisis, yearning for their teacher and friends and feeling bad. The families stated that the time was insufficient in relation to the distance education process, there were problems such as not being done again, students could not go out, students and teachers could not communicate with each other. In addition, the view that this process is still useful has prevailed. According to the opinions about the feelings and thoughts of the students in the reading studies conducted via distance education, the lessons are fun, the satisfaction of all teachers, and the fact that the process is beneficial are the positive opinions experienced in this process.

The students said that during the distance education process, the teachers liked the situations such as lecturing, reading in the process and meeting different teachers. On the other hand, students stated that they had difficulties in understanding and writing during the distance education process. According to the views of families about their feelings and thoughts in distance reading studies, families find this process successful, but not sufficient. Parents stated that they liked the expression style of the teachers, the communication they provided, the patience shown and the video speeches made in the process.

On the other hand, families stated that their children had difficulty in understanding, homework and internet connection during the distance education process. According to the families, the communication of the teachers with the students during the distance education process was continuous and healthy. In the light of the findings obtained from the research, the following suggestions can be made. In distance education studies carried out through distance education, it can be activated in their families in order to give students a habit of reading and to be able to read or listen to a book every day. In addition, it may be recommended to prepare and implement additional programs for reading. Distance education can be organized for parents. The inequality of opportunity experienced by students with or without access to technological opportunities can be studied in the Covid-19 process. Students with reading difficulties can work on programs to be read coaching on smartphones. Reading support programs can be developed with the families of children with reading difficulties. In this study, there are interview questions prepared for students and parents. In a separate study, besides the interview questions, the opinions of parents can be supported with the questionnaires and scales used in distance education.

Keywords: Education, reading, distance education, reading difficulties, Covid-19 process.

Öz: Bu çalışmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin Covid-19 sürecindeki uzaktan eğitim deneyimleri incelenmiş, öğrenci ve velilerinin görüşleri doğrultusunda çözüm önerileri geliştirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma için Hacettepe Üniversitesi 11.02.2020 tarihli ve 35853172-300 sayılı etik kurulu izni alınan çalışmada, uzaktan eğitim sürecine ilişkin okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin ve velilerinin düşünceleri elde edilmiştir. Araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan durum çalışması deseni kullanılmıştır. Yapılan bu çalışmada, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim sürecine ilişkin durumları betimlenmeye çalışılmıştır. Öğrenci ve velilerin görüşleri araştırmacılar tarafından geliştirilmiş görüşme soruları ile elde edilmiştir. Araştırmaya ölçüt örnekleme yoluyla okuma güçlüğü yaşayan 6 ilkokul öğrencisi ve öğrencilerin velisi katılmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmada elde edilen öğrenci ve velilerinin görüşlerine göre, uzaktan eğitim sürecinin faydalı olduğu, okumalarına katkı sağladığı, Covid-19 süresince okumaya daha fazla zaman ayrılması ve öğrencilerin psikolojik sıkıntılarının giderilmesi gerektiği bulgusuna ulaşılmıştır. Ayrıca Covid-19 sürecinde öğrencilerin arkadaşları ve öğretmenleri ile görüşmelerinin sağlanmasının, öğrencilerin motivasyonu açısından önemli olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada, öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmede ailelerin sürece dâhil edilmesi, öğrencilerin kitap okuma ya da okunan kitabı dinleme çalışması yapması gerektiği de belirtilmiştir. Okuma ve okuduğunu anlama becerisinin önem kazandığı günümüzde, okumaya her türlü ortamda değer verilmesi ve sahiplenilmesi gerektiği öğrenci ve velilerle yapılan görüşmelerde sıkça dile getirilmiştir. Sonuç olarak öğrenciler ve veliler okumanın hayatımızda önemli bir yere sahip olduğunu ve bunu devamlı olarak geliştirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, okuma, uzaktan eğitim, okuma güçlüğü, Covid-19 süreci.

Giriş

Tüm dünyada bir krize neden olan Covid-19 salgını sebebiyle, 17 Nisan 2020 tarihi itibarıyla dünya genelinde 191 ülkede eğitim-öğretime ara verildi ve bir milyardan fazla öğrenci bu süreçten etkilendi¹. Bu nedenle eğitim sistemlerinin hiç karşılaşmadığı bu durumlar pek çok ülkede öğrenme kaybına yol açmıştır. Ülkeler öğrenme kaybını en aza indirmek için uzaktan eğitim çalışmaları yürütmektedir. Bu kapsamda öğrenme kaybını en aza indirmek için çeşitli tedbirler de alınmaktadır.

Günümüzde teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insanların birbirleriyle iletişim kurmasının daha kolay hale geldiği görülmektedir. Her geçen gün teknolojik gelişmeler, insanların birbirleriyle uzaktan iletişim ve etkileşim kurmasına kolaylık sağlamaktadır. Bu kolaylıklar hayatın her alanında görüldüğü gibi eğitim alanında da kendini göstermektedir. Bütün alanlarda olduğu gibi eğitimde de, gelişmiş yöntem ve teknikler sıklıkla uygulanmaktadır (Odabaş, 2003). Bu gelişmiş yöntemler içerisinde son yıllarda eğitim alanında görülen uzaktan eğitim çalışmaları daha önemli ve etkili hale gelmektedir.

İlk olarak Wisconsin Üniversitesi'nin 1892 Yılı Kataloğunda geçmiş olan "uzaktan eğitim" terimi (Distance Education), yine ilk kez aynı üniversitenin yöneticisi William Lighty tarafından 1906 yılında yazılan bir yazıda kullanılmıştır. Terim, 1960'lı yıllardan başlayarak yaygın bir kullanım alanı kazanmıştır (Adıyaman, 2002; Kaya, 2012; Thompson, Simonson, ve Hargrave, 1996). Bu gelişmeler ışığında dünyadaki birçok ülke ile birlikte Türkiye'de de uzaktan eğitim kullanılmaktadır. Türkiye'de uzaktan eğitim çalışmaları 1924 yılında Dewey'in sunduğu "öğretmen eğitimi raporu" ile gündeme girmiş ve 1950 yılında Türk eğitim sisteminde ilk uzaktan eğitim uygulamaları mektup ile öğretimle başlamıştır (İşman, 2011; Kaya, 2012). Türkiye'de, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi başta olmak üzere Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Milli Eğitim Bakanlığı Açıköğretim Lisesi, Açık İlköğretim Okulu ve Mesleki ve Teknik Açıköğretim okulları da uzaktan eğitim yapmaktadırlar (Akdemir, 2011; Adıyaman, 2002; Düzakın ve Yalçınkaya, 2008).

Tüm dünyada ve Türkiye'de kullanılan uzaktan eğitim kavramı genel olarak öğrenci ile öğretmenin fiziksel olarak ayrı ortamlarda bulunmaları ile gerçekleşen eğitimidir (Akdemir, 2011; Düzakın ve Yalçınkaya, 2008; Adıyaman, 2002; Ekici, 2003; Odabaş, 2003). Uzaktan öğretim ise öğrenciler için öğrenme araç-gereçleri hazırlayan uzaktaki bir okul ya da kurumun matematik, sosyal bilgiler, Türkçe gibi ders geliştirme sürecini açıklamaktadır. Benzer şekilde uzaktan öğrenme, öğrencinin bakış açısından bu süreç içinde değerlendirilmiştir. Ruksasuk (1999) uzaktan eğitimde bahsi geçen eğitim isteminin izlerinin bir yüz yıl kadar gerilere gittiğini, uzaktan eğitimin, onunla yakın ilişkisi bulunan uzaktan öğrenim, sanal sınıf, telekonferans, bağımsız kurslar, açık üniversite ve elektronik üniversite gibi kavramlardan olduğunu ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim, zaman ve ortam serbestliğinin yanı sıra kullanılan uygulamalara göre farklı etkileşim düzeyleri sunmaktadır (Uluğ, 1994; İşman, 2011; Akdemir, 2011). Bu kapsamda uzaktan eğitim ortamlarının hazırlanmasında bireylerin gelişim özellikleri ve öğrenme stilleri göz önünde bulundurularak yapılması gerektiği söylenebilir. Uzaktan eğitim uygulamalarında, okumada geride olan, okuma güçlükleri yaşayan öğrencilerinde göz ardı edilmemesi gerekmektedir. Bu tür öğrencilerin okuma hatalarının olduğu düşünülerek yapılacak uzaktan eğitimlerin daha başarılı sonuçlar vereceği unutulmamalıdır. Nitekim uzaktan eğitimde öğrencilerin öğrenme stillerinin dikkate alınmasının, öğrenci başarı ve tutumunu artırdığı, sistemin olumlu yönde değiştiği bilinmektedir (Uluğ, 1994; Kaya, 2012; Ekinci, 2003). Bu bağlamda okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin okuma becerilerinin ve okumaya yönelik duyuşsal özelliklerine hitap eden etkinlikler ve eğitimlerin yapılması önem arz etmektedir.

Uzaktan eğitim alanında yapılan çalışmalara baktığımızda genellikle uzaktan eğitimin tarihi ve uygulanışı, internet tabanlı uzaktan eğitim, uzaktan eğitim ortamlarının seçimi, uzaktan

eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi, web tabanlı uzaktan eğitim sistemi, yükseköğretimimizde uzaktan eğitim gibi araştırmaların yapıldığını görmekteyiz (Odabaş, 2003; Şahin ve Tekdal, 2014; Ekici, 2003; Adıyaman, 2002; Düzakın ve Yalçınkaya, 2008; Akdemir, 2011). Bu kapsamda uzaktan eğitimle ilgili araştırmalar incelendiğinde, okuma güçlüğü olan öğrencilerle ilgili bir araştırmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu nedenle bu araştırmanın yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Yapılan bu araştırmayla okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin ve velilerinin uzaktan eğitim sürecindeki görüşleri elde edilerek bu görüşler doğrultusunda, bu tür öğrencilere uzaktan eğitimlerin yapılmasının daha fayda sağlayacağı öngörülmüştür. Bu araştırmanın uygulayıcılara, velilere ve öğrencilere yol göstereceği düşünülmektedir. Yapılan bu çalışma ile tüm dünyada ve Türkiye’de de görülen Covid-19 salgını nedeniyle, 2019-2020 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde okulların tatil edilmesinden kaynaklı sürdürülen uzaktan eğitim sürecinde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin deneyimleri araştırılmak istenmiştir. Bu bağlamda aşağıda verilen problem cümlesine ve alt problemlere cevap aranmıştır.

Problem Cümlesi: Okuma güçlüğü olan öğrencilerin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleri nelerdir?

Alt Problemler:

- 1- Covid -19 süreci okuma güçlüğü olan öğrencileri ve ailelerini nasıl etkilemiştir?
- 2- Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin okuma güçlüğü olan öğrencilerin ve ailelerinin duygu ve düşünceleri nelerdir?

Yöntem

Bu başlık altında; araştırmanın modeline, çalışma grubuna, veri toplama araçlarına ve verilerin toplanmasına, verilerin çözümlenmesine ait bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Araştırmada, olayları ve algıları gerçekçi ve bütüncül bir şekilde derinlemesine ortaya koymaya çalışan nitel araştırma desenine uygun olarak durum çalışması deseni kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Durum çalışmaları, araştırmacıların bir ya da daha fazla durumu ayrıntılı olarak ortaya çıkardığı nitel bir araştırma desendir (Christensen, Johnson ve Turner, 2015). Durum çalışmaları araştırmacıların durumu detaylıca araştırmasından, derinlemesine incelemesinden, özetten detaya çıkıp uzun süreli ve yoğun uğraşlar yoluyla ya durumu yüz yüze gelerek ya da durumu düzenli bir şekilde ziyaret ederek durumun karmaşıklığını anlamasını sağlamasından güç almaktadır (Ashley, 2017). Bu sayede araştırmacılar, olayları meydana getiren ayrıntıları tanımlayabilir, bir olayı değerlendirebilir ve olaya ilişkin geçerli olan açıklamalar geliştirebilir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013). Uzaktan eğitim değişkeni var olan şekliyle betimlenmeye çalışılmıştır.

Çalışma Grubu

Uygulamanın gerçekleştirileceği okullar belirlenirken öncelikle, Ankara ili Pursaklar ilçesinde bulunan sosyo-ekonomik durumu düşük bir okul saptanmıştır. Daha sonra çalışma için Hacettepe Üniversitesi 11.02.2020 tarihli ve 35853172-300 sayılı etik kurulu izni ve İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan resmî izinler doğrultusunda belirlenen okula gidilmiş, okul müdürü ve üçüncü sınıf öğretmenleri ile görüşülmüştür. Araştırma, okuma güçlüğü yaşayan üçüncü sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin aileleri ile yürütülmüştür. Araştırmada, öğrencilerin sosyo ekonomik durumu, Erciyes Üniversitesi tarafından hazırlanan ‘Sosyo-Ekonomik Düzey Ölçeği’ne (Url-1) göre belirlenmiştir. Ölçekte yer alan bilgilere göre, 6-14 puan düşük SED [Sosyo Ekonomik Düzey], 15-23 orta SED ve 23-32 yüksek SED olarak değerlendirilmektedir. Ölçeğe göre çalışmaya katılan öğrencilerden Ö1, Ö2, Ö3 ve Ö5 öğrencisi 6-14, Ö4 ve Ö6 öğrencisi ise 15-23 aralığında puan alarak sosyo ekonomik durumu alt ve orta düzeyde çıkmıştır. Araştırmaya, 6

okuma güçlüğü yaşayan öğrenci ve bu öğrencilerin 6 velisi katılmıştır. Araştırmada, okuma güçlüğü olan öğrencilerin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerinin belirlenmesi için oluşturulan çalışma gurubu, amaçlı örnekleme yöntemi olan ölçüt örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Ölçüt örnekleme yöntemlerinde asıl olan noktanın seçilecek durumların bilgi sağlama açısından zengin olması ve ölçütün araştırmacılar tarafından oluşturulacağı ifade edilmektedir (Marshall 1996; Marshall ve Rossman 2014). Bu bağlamda araştırmada ölçüt, okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler ve bu öğrencilerin velileri olarak belirlenmiştir. Okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler öğretmen gözlemleri ve Akyol'un (2003) Ekwall ve Sahanker'den (1988, s.412) uyarladığı 'Yanlış Analiz Envanteri' ile belirlenmiştir. Okuma güçlüklerinin tespit edilmesinde kullanılan Akyol'un (2003) Ekwall ve Sahnker'dan (1988, s. 412) uyarladığı 'Yanlış Analiz Envanterine' göre; ortam ölçeği puanı + seslendirme ölçeği puanı + okuduğunu anlama düzeyi puanı = bütün ölçümlerin toplanması sonucu elde edilecek sayı neticesinde öğrencinin okumada bulunduğu düzey tespit edilebilir. Bunun neticesinde envanterden elde edilen toplam puan 180'den aşağı ise endişe düzeyi, en az 180 ise öğretim düzeyi, en az 240 ise serbest düzeydedir (Akyol, 2003). Bu kapsamda çalışmaya katılan öğrencilere araştırmacılar tarafından envanter uygulanmıştır. Envanterden elde edilen toplam puana göre, Ö1 öğrencisi 211, Ö2 öğrencisi 228, Ö3 öğrencisi 212, Ö5 öğrencisi 214 puan alarak öğretim düzeyinde olduğu; Ö4 öğrencisi 152 ve Ö6 öğrencisi ise 154 puan alarak endişe düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin öğretim ve endişe düzeyinde olmasından dolayı çalışmaya bu öğrencilerle ve aileleriyle devam edilmesi uygun görülmüştür. Aşağıda verilen tabloda araştırmaya katılan öğrencilerin ve velilerin bilgileri verilmiştir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Öğrenci ve Velilerinin Bilgileri

Öğrenci Kodları	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6
Öğrenci Cinsiyet	E	E	E	B	B	B
Veli Cinsiyet	B	E	E	B	E	B
Veli Eğitim Düzeyi	Lise	Lise	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	İlkokul
Sosyoekonomik Durum	Alt	Alt	Alt	Orta	Alt	Orta
Evde Bulunan Elektronik Araçlar	Bilgisayar/ Televizyo n/ Tablet/Akı llı Telefon	Bilgisayar/ Televizyo n/ Akıllı Telefon	Bilgisayar/ Televizyo n/ Akıllı Telefon	Bilgisayar/ Televizyo n/ Tablet/Akı llı Telefon	Bilgisayar/ Televizyo n/ Tablet/Akı llı Telefon	Bilgisayar/ Televizyo n/ Tablet/Akı llı Telefon
Evde Kitaplık Bulunma Durumu	Var	Yok	Var	Var	Var	Yok
Yanlış Analiz Envanteri Sonucu Öğrencinin Okumada Bulunduğu Düzey	Öğretim	Öğretim	Öğretim	Endişe	Öğretim	Endişe

Notlar: E: Erkek, B: Bayan

Yukarıda Tablo 1'de görüleceği üzere araştırmada, 3'ü erkek 3'ü bayan 6 öğrenci ve 3'ü erkek 3'ü bayan 6 veli olmak üzere toplam 12 katılımcı yer almıştır. Çalışmada, Ö1 ve Ö2 öğrencisinin veli eğitim düzeyi lise, Ö4 öğrencisinin veli eğitim düzeyi ortaokul, Ö3, Ö5 ve Ö6 öğrencisinin veli eğitim düzeyi ilköğretim ve Ö4 öğrencisinin ise veli eğitim düzeyi ortaokuldur. Katılımcı öğrencilerin sosyo ekonomik durumlarına baktığımızda, Ö4 ve Ö6 öğrencisinin orta, Ö1, Ö2, Ö3 ve Ö5 öğrencisinin ise alt sosyo ekonomik düzeyde olduğu görülmektedir. Ö1, Ö3, Ö4 ve Ö5 öğrencisinin evinde kitaplık bulunurken, Ö2 ve Ö6 öğrencisinin evinde kitaplık bulunmamaktadır. Öğrencilerin evlerinde bulunan elektronik aletlere baktığımızda akıllı telefon, bilgisayar ve televizyon her öğrencinin evinde bulunurken Ö1, Ö4, Ö5 ve Ö6 öğrencisinde tablet de bulunmaktadır. Öğrencilerin yanlış analiz envanterine göre okumada bulundukları düzey ise Ö1, Ö2, Ö3 ve Ö5 öğrencisi öğretim, Ö4 ve Ö6 öğrencisi ise endişe düzeyinde olduğu görülmektedir. Bu düzeyler bağımsız düzey olan serbest okumanın altında olduğu için bu öğrencilerin desteğe ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin ve velilerinin, Covid-19 sürecinde her türlü yapılan uzaktan eğitime ilişkin olarak deneyimlerini saptamak amaçlanmıştır. Bu bağlamda araştırmada okuma güçlüğü yaşayan öğrenciler ve velileriyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacılar tarafından oluşturulmuş görüşme formları kullanılarak toplanmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016) görüşme sorularının sahip olmuş olduğu belirli düzeydeki standartlık ve esneklik sebebi ile yazmaya ve doldurmaya dayalı testler ve anketlerdeki sınırlılığı ortadan kaldırması ve belirli bir konuda derinlemesine bilgi edinmeye yardımcı olması nedeniyle araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edildiğini ifade etmiştir. Görüşme soruları hazırlanırken daha önce bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiş ve başlangıçta hem öğrenciler hem de veliler için ayrı ayrı olmak üzere 15'er adet soru oluşturulmuştur. Oluşturulan bu sorular daha sonra uzman görüşleri (2 sınıf eğitimi uzmanı) doğrultusunda 8'e düşmüştür. Bu bağlamda araştırmacılar öğrencilere ve velilere yönelik olmak üzere 8 maddeden oluşan açık uçlu görüşme sorularını katılımcılara yöneltmişlerdir. Araştırmacılar tarafından hazırlanan bireysel görüşme soruları öğrencilere ve velilerine telefonda ses kaydı alınarak sorulmuştur. Öğrenciler ve veliler, sözlü olarak araştırmaya gönüllü olarak katıldıklarını beyan etmişler ve görüşmelerin kaydedilmesine izin vermişlerdir. Görüşme formunda, katılımcılara Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimleriyle ilgili olarak görüşleri sorulmuştur. Araştırmacılar tarafından hazırlanan soruların hem öğrenciler hem de veliler tarafından kolay ve anlaşılır olmasına, katılımcıları yönlendirmemesine dikkat edilmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın yapılması için Hacettepe Üniversitesi Senatosu Etik Komisyonu tarafından 11.02.2020 tarih ve 35853172-300 sayılı izin alınmıştır. Bunun yanında araştırmada görüşme soruları katılımcılardan izin alınarak, çalışmayı yürüten araştırmacılar tarafından telefonda ses kaydı yapılarak aynı tarzda sorulmuştur. Araştırmada görüşme sorularına verilen yanıtların korunacağı, dış müdahalenin olmadığı açıklanarak sessiz bir ortamda gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler araştırmacılar tarafından bilgisayar ortamında yazıya çevrilmiştir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar çalışmayı yürüten araştırmacılar tarafından analiz edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrenci ve velilerinin vermiş olduğu yanıtlar çalışmanın bulgular bölümünde doğrudan alıntılarla verilmiştir.

Araştırmada, aktarılabilirliği sağlamak için ayrıntılı betimlemeler yapılmıştır. Yapılan araştırmanın tutarlılığını sağlamak amacıyla elde edilen kodlar iki araştırmacı tarafından karşılaştırılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin arşivlemesi yapılmış ve bu sayede teyit edilebilirliği sağlanmıştır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, 277). Araştırmada elde edilen verilerin güvenilirliğini sağlamak için ise araştırmayı yapan araştırmacılar dışında olan bir uzman tarafından veriler incelenmiş ve katılımcıların vermiş olduğu cevaplar ile karşılaştırmalar yapılmıştır. Aşağıda verilen Tablo 2 ve Tablo 3'de öğrencilere ve velilerine yönelik olarak, araştırma soruları ile bağlantılı görüşme sorularına ait bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 2: Öğrencilere Yönelik Araştırma Soruları İle Bağlantılı Görüşme Soruları

Bağlantılı Görüşme Soruları	Araştırma Soruları
1. Korona tatilinde okulundan ayrı olmak sana nasıl hissettiriyor?	COVID -19 süreci öğrencileri ve aileleri nasıl etkilemiştir?
2. Yaptığımız uzaktan eğitim çalışmaları hakkında neler düşünüyorsun?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
3. Yaptığımız uzaktan eğitim çalışmalarında en çok ne hoşuna gitti?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
4. Yaptığımız uzaktan eğitim programında en çok nelerde zorlandın?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
5. Sence uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin farkları nelerdir?	COVID -19 süreci öğrencileri ve aileleri nasıl etkilemiştir?
6. Bu uzaktan eğitim dersleri boyunca hangi teknolojik bilgiler öğrendin, neler deneyimledin?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
7. Okuma çalışmaları sırasında öğretmenin sana nasıl geri bildirimler verdi? Bir soruyu yaptığında ve yapmadığında sana ne söyledi?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
8. Uzaktan eğitim çalışmalarının okumanda bir değişiklik yarattığını düşünüyor musun?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin ve ailelerin duygu ve düşünceleri nelerdir?

Yukarıda verilen Tablo 2’de görüleceği üzere, araştırmanın birinci alt problem cümlesine yönelik olarak öğrencilere 2, ikinci alt problem cümlesine yönelik olarak da 6 soru yöneltilmiştir.

Tablo 3: Velilere Yönelik Araştırma Soruları İle Bağlantılı Görüşme Soruları

Bağlantılı Görüşme Soruları	Araştırma Soruları
1. Korona tatilinde okuldan ayrı olmak çocuğunuza nasıl hissettiriyor?	COVID -19 süreci öğrencileri ve aileleri nasıl etkilemiştir?
2. Yaptığımız uzaktan eğitim çalışmaları hakkında neler düşünüyorsunuz?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
3. Yaptığımız uzaktan eğitim çalışmalarında en çok ne hoşunuza gitti?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
4. Yaptığımız uzaktan eğitim programında en çok çocuğunuz nelerde zorlandı?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
5. Sizce uzaktan eğitim ve yüz yüze eğitimin farkları nelerdir?	COVID -19 süreci öğrencileri ve aileleri nasıl etkilemiştir?
6. Uzaktan eğitim sürecinde, öğretmenin çocuğunuzla iletişimi hakkında ne düşünüyorsunuz?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
7. Bu uzaktan eğitim süreci sizin için nasıl bir teknolojik deneyimdi?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?
8. Uzaktan eğitim çalışmalarının çocuğunuzun okumasında bir değişiklik yarattığını düşünüyor musunuz?	Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleri nelerdir?

Yukarıda verilen Tablo 3’de görüleceği üzere, araştırmanın birinci alt problem cümlesine yönelik olarak velilere 2, ikinci alt problem cümlesine yönelik olarak da 6 soru yöneltilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Tavşancıl ve Aslan’a (2001) göre içerik analizi, araştırmacılar tarafından sıklıkla kullanılan, yazılı, sözlü ve diğer materyallerin sistematik ve nesnel bir şekilde incelenmesine olanak sağlayan akademik bir yoldur. İçerik analizi, araştırmacılar tarafından elde edilen yazılı verilerin temel içeriklerinin aktarılması, ifade edilmesi işlemi olarak da tanımlanmaktadır (Cohen, Manion ve Morrison, 2007). Bu bağlamda çalışmada birbirine benzer olan veriler belirli kategoriler, temalar ve kodlar çerçevesinde toplanmış olup, araştırmada elde edilen verilerin kolay ve anlaşılır olması sağlanmıştır.

Araştırmada içerik analizi yapılırken öğrencilerin ve velilerinin arasındaki tutarlılık belirlenmiştir. Öğrencilerin ve velilerinin vermiş olduğu cevaplar öncelikle temalara ayrılmış ve araştırmacılar tarafından kategorize edilen veriler ayrı ayrı kodlanmıştır. Kodlanan veriler alanda uzman olan akademisyenler tarafından incelenmiştir. Bu sayede araştırmanın inandırıcılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Yıldırım ve Şimşek’e (2016) göre yapılan araştırmalarda doğrudan alıntılara yer verilmesi, uzman görüşünün alınması, daha fazla araştırmacının dâhil edilmesi, araştırmada çeşitleme yoluna gidilmesi yapılan araştırmanın inandırıcılığını artırmaktadır. Verilerin analizi sürecinde, öğrenciler ve velilerinden izin alınarak etik ilkeler doğrultusunda öğrencilere Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, velilere ise V1, V2, V3, V4, V5, V6 kod numarası verilmiştir. Araştırmaya katılanların görüşlerini açık ve net bir şekilde yansıtabilmek amacıyla bulgular doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmada bunun dışında, araştırmacılar tarafından elde edilen veriler değerlendirilmiş, tekrar tekrar çözümlenmiş ve araştırmacılar dışında bir sınıf eğitimi uzmanının araştırma sürecinin tüm aşamalarına ilişkin değerlendirmede bulunması sağlanmıştır. Bu sayede, uzman incelemesi aracılığıyla veriler üzerinde tekrar düşünülmesi, veriler arasındaki oluşan boşlukların kapanması, daha güçlü ve derin fikirlerin ortaya çıkması sağlanmıştır (Creswell, 2014).

Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitime yönelik deneyimlerine ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Covid-19 Sürecinin Öğrencileri Etkileme Durumu

Bu başlık altında, Covid-19 sürecinin öğrencileri ve aileleri etkileme durumu ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Aşağıda verilen Tablo 4’de Covid-19 sürecinin öğrencileri etkileme durumuna ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 4: Covid-19 Sürecinin Öğrencileri Etkileme Durumuna İlişkin Kategori ve Kodlar

Tema; Covid-19 sürecinin öğrencileri etkileme durumu	Kategoriler	Kodlar	Görüşe Katılma Sayısı
Okuldan ayrı olma sürecinde duyulan his		Kendini kötü hissetme	4
		Yalnız kalma	3
		Can sıkıntısı	6
		Üzgün olma	6
		Arkadaşlardan ayrı kalma	5
Uzaktan eğitim		Arkadaşlarımı görememe	6
		Öğretmenimi görememe	6
		Soru sormama	6
		Yüzeysel anlatım	2
Yüz yüze eğitim		Anlamadığım yerleri tekrar sormak	6
		Arkadaşlarımı ve öğretmenimi görmek	3

Yukarıda verilen Tablo 4’de görüldüğü üzere, Covid-19 sürecinde öğrencilerin okuldan ayrı olma sürecinde duydukları hisler çoktan aza doğru sırasıyla kendilerini üzgün hissetme, can sıkıntısı yaşama, arkadaşlarından ayrı kalma, kendini kötü hissetme ve yalnız kalma hissidir. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Kötü hissediyorum. Arkadaşlarımda uzak olmam, beni çok üzüyor. Ayrıca canım evde çok sıkılıyor.” (Ö3)

“Üzgün hissettiriyor. Arkadaşlarımdan ayrı kalıyorum. Okuldan ayrı kalıyorum bu yüzden.” (Ö1)

Öğrencilerin uzaktan eğitim kategorisinde en çok katıldığı görüşler arkadaşlarını görememe, öğretmenini görememe, ders sırasında soru sormama ve yapılan yüzeysel anlatım olmuştur. Yüz yüze eğitim kategorisinde ise, anlaşılmayan yerlerin öğretmene tekrar sorulması ve arkadaşlarını ve öğretmenini görmek öğrencilerin Covid-19 sürecine ilişkin görüşleri olmuştur. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Yüz yüze eğitimde daha bir anlatım oluyor. Ama uzaktan eğitimde anlatıp geçiyor. Yüz yüze eğitimde anlamadığımız yerleri sorabiliyoruz. Ancak uzaktan eğitimde bu olmuyor.” (Ö2)

“Yüz yüze eğitim sürecinde arkadaşlarımla görüşüyorum. Uzaktan eğitim sürecinde bu olanak olmuyor. Bu nedenle canım çok sıkılıyor.” (Ö4)

Covid-19 Sürecinin Aileleri Etkileme Durumu

Bu başlık altında, Covid-19 sürecinin velileri etkileme durumu ile ilgili bulgulara yer verilmiştir. Aşağıda verilen Tablo 5’de Covid-19 sürecinin aileleri etkileme durumuna ilişkin görüşleri verilmiştir.

Tablo 5: Covid-19 Sürecinin Aileleri Etkileme Durumuna İlişkin Kategori ve Kodlar

Tema; Covid-19 sürecinin aileleri etkileme durumu		
Kategoriler	Kodlar	Görüşe Katılma Sayısı
Çocuğun okuldan ayrı olma sürecinde duyulan his	Öğretmen ve arkadaşlarına duyulan özlem	5
	Can sıkıntısı	6
	Psikolojik bunalım yaşamak	6
	Kötü hissetmek	6
Uzaktan eğitim süreci	Zamanın az olması	2
	Tekrar yapılmaması	2
	Öğrenci ve öğretmenin karşılıklı iletişime geçmemesi	6
	Faydalı olması	6
Yüz yüze eğitim süreci	Dışarı çıkamamak	3
	Öğretmenin öğrenciye dokunması	4
	Karşılıklı soru sormak	6
	Uzaktan eğitime oranla daha faydalı olması	6

Yukarıda verilen Tablo 5’de öğrenci ailelerinin vermiş olduğu bilgilere göre, çocukların okuldan ayrı olma sürecinde yaşadıkları hislere baktığımızda, öğrencilerin can sıkıntısı yaşaması, psikolojik bunalım yaşaması, kendini kötü hissetmesi, öğretmeni ve arkadaşlarına duydukları özlem hissi yaşadıkları görülmektedir. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“İlk başta sıkıldı. Öğretmenin okulda verdiği eğitim gibi olmadı. Okulu ve arkadaşlarını özledi. Öğretmenini çok özledi.” (V1)

“Kötü oldu. Çocuk psikolojik bunalıma girdi. Dışarı çıkmaması gibi durumlar olumsuz etkiledi.” (V5)

Ailelere göre uzaktan eğitim süreci kategorisinde, öğrenci ve öğretmenin karşılıklı iletişime geçememesi, öğrencilerin dışarı çıkamaması, zamanın yeterli olmayışı, tekrarın olmaması uzaktan eğitim sürecinde yaşanan zorlukları göstermektedir. Buna karşın bu sürecin ailelere göre faydasının olduğu düşünülmektedir. Araştırmada, yüz yüze eğitim süreci kategorisinde öğretmenin öğrenciye dokunması, karşılıklı soru sorulması ve yüz yüze yapılan eğitimin daha faydalı olduğunu düşünmeleri dikkat çekicidir. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Öğrenci ve öğretmen karşılıklı olsa duygu ve düşüncelerini daha iyi ifade edebilir.” (V6)

“Uzaktan eğitim sürecinde çocuklara verilen zaman çok az. Tekrar edemiyorlar. Yüz yüze yapılan eğitimde anlamadıkları soruları sorma imkânları oluyor. Ancak uzaktan eğitimde bu imkân olmuyor.” (V4)

“Çok fark olmadığını düşünüyorum. Eğitim yine aynı eğitim bu yüzden bu sürecin faydalı olduğunu düşünüyorum. Ama yine de öğretmenin dokunması, sevmesi daha farklı oluyor tabi.” (V1)

Uzaktan Eğitim Yoluyla Yapılan Okuma Çalışmalarına İlişkin Öğrencilerin Duygu ve Düşünceleri

Bu başlık altında, uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin öğrencilerin duygu ve düşünceleriyle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Aşağıda verilen Tablo 6’da uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında öğrencilerin duygu ve düşünceleri yer almaktadır.

Tablo 6: Uzaktan Eğitim Yoluyla Yapılan Okuma Çalışmalarında Öğrencilerin Duygu ve Düşüncelerine İlişkin Kategori ve Kodlar

Tema; Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında öğrencilerin duygu ve düşünceleri	Kategoriler	Kodlar	Görüşe Katılma Sayısı
Uzaktan eğitim çalışmaları hakkındaki düşünceler		Eğlenceli olması	6
		Öğretmeninden memnuniyet duyulması	6
		Sürecin faydası	6
Uzaktan eğitim çalışmalarında hoşlanılan durum		Öğretmenin ders anlatışı	5
		Okuma yapmak	4
		Farklı öğretmenlerle tanışmak	4
Uzaktan eğitim çalışmalarında zorlanılan durum		Anlamakta zorlanmak	3
		Konuların tekrar edilmemesi	2
		Yazı yazmak	2
Teknolojik aletleri kullanma durumu		Bilgisayar	6
		Tablet	3
		Telefon	6
		Televizyon	6
Uzaktan eğitimde öğretmenlerin geri bildirimleri		Daha fazla gayret gösterilmesi	6
		Ders çalışılması	6
		Başaracağına inanılması	6
Uzaktan eğitimin okuma alanında yaptığı değişiklik		Çok faydalı olması	6
		Okuma hızını artırması	6
		Okuma farkındalığı oluşturmaları	6
		Okumayı sevdirmesi	6

Tablo 6’da görüleceği üzere, öğrencilerin uzaktan eğitim çalışmaları hakkındaki düşünceleri kategorisinde öğretmenlerden memnuniyet duymak, sürecin faydalı olduğuna inanmak ve sürecin eğlenceli olması kodlarına öğrencilerin tamamı katılmışlardır. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Çok iyi olduğunu düşünüyorum.” (Ö5)

“Çok güzel ve eğlenceli geçti.” (Ö1)

Öğrenciler uzaktan eğitim çalışmalarında en çok öğretmenin ders anlatmasından, süreçte okuma yapılmasından ve farklı öğretmenlerle tanışmaktan hoşlanmışlardır. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Öğretmenimin ders anlatışı, eğlenceli bir şekilde okuma yapmamız hoşuma gitti.” (Ö4)

“Okumak farklı öğretmenlerle tanışmak.” (Ö1)

Buna karşın öğrencilerin en çok zorlandıkları durumlar ise anlamakta zorluk yaşamak, konuların tekrar edilmemesi ve süreçte yazı yazılması olmuştur. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Konular tekrar edilmediği için zorlandım.” (Ö2)

“Anlamakta zorlandım.” (Ö4)

Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde bilgisayar, tablet, telefon ve televizyon gibi teknolojik aletleri daha iyi kullanmayı öğrenmişlerdir. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Bilgisayarı ve telefonu daha iyi öğrendim.” (Ö6)

“Bilgisayarlar hakkında bir şeyler öğrendim. Hayatımız ile ilgili bir şeyler öğrendim diyebilirim.” (Ö3)

Uzaktan eğitim çalışmalarında öğretmenler bu süreçte öğrencilerden daha fazla gayret gösterilmesi, ders çalışması ve başaracağına inanılmasını beklemişlerdir. Yapılan uzaktan eğitim çalışmalarının öğrencilerin okuma hızlarını artırdığı, okuma farkındalığı oluşturduğu, çok faydalı olduğu ve okumayı sevdirdiği kodları öğrenci görüşleri içerisinde dikkat çeken kodlar olmuştur. Bu konuda öğrencilerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Evet düşünüyorum. Önceden okumayı sevmiyordum. Sonradan sevmeye başladım.” (Ö1)

“Okumamda değişiklik oluşturdu. Okuduğumu anlıyorum. Bu bana şunu gösterdi; isteyince her şey geliyormuş.” (Ö2)

“Düşünüyorum. Mesela bazı metinleri yavaş okuyordum. Ancak şimdi daha iyi olduğumu düşünüyorum.” (Ö3)

“Okumamda değişiklik yarattığını düşünüyorum. Okumam hızlandı.” (Ö5)

Uzaktan Eğitim Yoluyla Yapılan Okuma Çalışmalarına İlişkin Ailelerin Duygu ve Düşünceleri

Bu başlık altında, uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarına ilişkin ailelerin duygu ve düşünceleriyle ilgili bulgulara yer verilmiştir. Aşağıda verilen Tablo 7’de uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında ailelerin duygu ve düşünceleri yer almaktadır.

Tablo 7: Uzaktan Eğitim Yoluyla Yapılan Okuma Çalışmalarında Ailelerin Duygu ve Düşüncelerine İlişkin Kategori ve Kodlar

Tema; Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında ailelerin duygu ve düşünceleri	Kategoriler	Kodlar	Görüşe Katılma Sayısı
Uzaktan eğitim çalışmalarını hakkındaki düşünceler	Uzaktan eğitim çalışmalarında hoşlanılan durum	Yeterli bulmamak	2
		Bu süreçte fayda sağlaması	6
		Öğretmenin anlatım tarzı	4
		Sağlanan iletişim	6
Uzaktan eğitim çalışmalarında zorlanılan durum	Uzaktan eğitim çalışmalarında zorlanılan durum	Gösterilen sabır	2
		Görüntülü konuşma	6
		Anlamada zorluk	2
		Verilen ödevlerde zorlanma	2
Öğretmenin uzaktan eğitim iletişim süreci	Öğretmenin uzaktan eğitim iletişim süreci	İnternete bağlantıda zorluk yaşama	2
		İletişimin sürekli devam etmesi	6
		Sağlıklı bir iletişim sağlanması	6
		EBA bağlantısında yaşanan zorluk	2
Yaşanılan teknolojik deneyim	Yaşanılan teknolojik deneyim	Teknolojinin ilerlemesi	4
		Faydasının yanında zararının da olması	2
		Bilgisayar ve tablet kullanımının artması	2
Uzaktan eğitimin okuma alanında yaptığı değişiklik	Uzaktan eğitimin okuma alanında yaptığı değişiklik	Çok faydasının olması	6
		Okuma hızını artırması	6
		Okumayı sevdirmesi	6

Tablo 7’de verilen bilgilere göre, ailelerin uzaktan eğitim çalışmaları hakkındaki düşünceleri kategorisinde uzaktan eğitimin bu süreçte öğrencilere fayda sağlaması aynı zamanda yeterli görülmemesi dikkat çeken kodlar olmuştur. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Olduğunca üzerinde tutunmaya çalıştı. Okuldaki kadar değil ama yine de faydalı oldu. Yapılan eğitim öğretmen ve öğrencinin karşılıklı bir şekilde yaptığı gibi olmuyor.” (Ö6)

“Çok yararı oldu. Bu işin zararı olmaz. Çocuğum için ben çok uğraştım, çok çabaladım. Okumak istemiyordu, yazmak istemiyordu. Çocuğumun çok öğretmeni değişti. Bazılarıyla anlaşılamadı. Bu durum onu olumsuz etkiledi. Son öğretmeniyle bu durum değişti. Öğretmenin çok faydası oldu. Bu süreçte de yapılan çalışmalarla okuma alışkanlığı kazandığımızı düşünüyorum.” (Ö1)

“Pek verimli değil ama yine de hiç yoktan iyidir. Eğitimin kötüsü olmaz. Bu süreçte yapılacak en iyi şey diye düşünüyorum.” (Ö2)

Bu süreçte aileler öğretmenin anlatım tarzından, sağladığı iletişimden, gösterdiği sabırdan ve öğretmenin görüntülü iletişim kurmasından hoşlanmışlardır. Buna karşın aileler öğrencilerin anlama, internet bağlantı sorunu ve verilen ödevlere ilişkin zorluk yaşadıklarını bildirmişlerdir. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Öğretmenin anlatım şekilleri çok hoşuma gitti. Hem gösterip hem de anlatması güzeldi.” (V4)

“Öğretmenini görüp mutlu olması çok iyi oluyor bu süreçte.” (V5)

“Yani verilen ödevlerde zorlandı. Öğretmenin sorduğu sorularda zorlandı.” (V6)

“İlk zamanlarda anlama zorluğu çekti. Öğretmene alışma süreci oldu sanırım. Ama şimdi daha iyi durumda olduğunu düşünüyorum.” (V4)

Ailelerin uzaktan eğitim iletişim süreci kategorisinde öğretmenin öğrencilerle olan iletişiminin sürekli devam etmesi ve öğrenci-öğretmen arasında sağlıklı bir iletişimin kurulması dikkat çeken kodlar olmuştur. Bunun yanında uzaktan eğitim sürecinde EBA bağlantısında zorluk yaşandığı da ailelerin görüşüne yansımıştır. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Öğretmenimiz ara ara bizi görüntülü arıyor. Derslerimizi takip ediyoruz. Bizim için sistemde değişiklik yok. Eskiden olduğu gibi eğitimimizi devam ettiriyoruz.” (V1)

“Öğretmeni ile devamlı iletişim halindeydi. Öğretmenine istediğimiz zaman ulaşabiliyoruz.” (V4)

Ailelerin uzaktan eğitim sürecinde yaşanan teknolojik deneyim kategorisine ilişkin olarak, ailelerin teknolojinin ilerlediğini, kullanılan teknolojik aletlerin faydasının yanında zararının da olduğunu ve bu süreçte bilgisayar ve tablet kullanımının artmasını düşünmeleri araştırmada dikkat çeken kodlar olmuştur. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Yabancı geldi. Çocuk biraz alıştı ama bize yabancı geldi.” (V5)

“Aslında böyle bir durum hiç başımıza gelmedi çok şaşkınsınız.” (V2)

“Bana kalırsa bizim internetimiz vardı ancak interneti olmayanlar için hiç iyi olmadı. Bu durum öğrenciler arasındaki eşitliği sağlamadı.” (V4)

Ailelerin uzaktan eğitimin okuma alanında yaptığı değişiklik kategorisinde ise bu sürecin okumaya çok fayda sağlaması, okumayı sevdirmesi ve okuma hızını artırması kodları araştırmada dikkat çeken kodlar olmuştur. Bu konuda ailelerle yapılan görüşmeler şu şekildedir:

“Tabi ki bana çok katkı sağladı. Bize çok faydalı oldu.” (V1)

“Düşünüyorum. Evde bende sürekli üzerinde duruyorum. Başlangıçtan biraz farklı görüyorum.” (V2)

“Evet düşünüyorum. Okulda alınan eğitim gibi olmasa da yine yapılan eğitim çocuklara fayda sağladı.” (V3)

“Tabi ki. Yapılan eğitim de okuma amacı olduğu için daha iyi oldu. Çocuk dersler sırasında hevesle takip etti.” (V4)

“Evet tabi ki faydası oluyor. Desin başında hazırlanması, öğrenmeye çalışması, okumaya çalışması çok iyi oluyor.” (V5)

“Tabi ki düşünüyorum. Daha fazla soruları oldu. Geliştiği yönde düşünüyorum.” (V6)

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Okuma güçlüğü yaşayan öğrencilerin Covid-19 sürecinde uzaktan eğitim deneyimlerine ilişkin görüşlerine ait sonuç, tartışma ve önerilerine bu bölümde yer verilmiştir.

Araştırmada elde edilen sonuçlara göre, öğrencilerin Covid-19 sürecinde okuldan ayrı kalmaları kendini kötü ve üzgün hissetmelerine, yalnız kalma hissi ve arkadaşlarından ayrı kalma hissi duymalarına ve can sıkıntısı yaşamalarına sebep olmuştur. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde arkadaşlarını ve öğretmenini görememiş, soru soramamışlardır. Bu nedenle yüz yüze eğitimde öğrencilerin, arkadaş ve öğretmenlerini görmeleri, anlamadığı konuları tekrar öğretmene sormaları onların akademik başarısında önemli yer tutmaktadır. Bu bağlamda, Odabaş (2003)

uzaktan eğitimin, zaman, mekân, yaş, coğrafi engel, parasal sıkıntı, iş hayatı, sağlık ve ailevi sorunlar gibi sorunlar oluşturmamasına dikkat çekmiştir.

Covid-19 sürecinde ailelerin görüşlerine göre, çocukların okuldan ayrı kalması sürecinde duydukları hisler can sıkıntısı ve psikolojik bunalım yaşamak, öğretmenini ve arkadaşlarına özlem duyması ve kötü hissetmeleri olmuştur. Aileler uzaktan eğitim sürecine ilişkin olarak zamanın yetersiz olduğunu, tekrar yapılmadığı, öğrencilerin dışarı çıkamadığı, öğrenci ve öğretmenin karşılıklı iletişime geçemediği gibi sorunlar yaşandığını dile getirmişlerdir. Bunun yanında bu sürecin yine de faydalı olduğu görüşü hâkim olmuştur. İşman (2011) uzaktan eğitimde birtakım sıkıntıların olduğu, bu sıkıntılar içinde de zaman, mekân, internet erişimi, bağlantı problemi gibi sorunların öğrencilerin öğrenmesine olumsuz olarak yansıdığını ifade etmiştir. Ailelere göre yüz yüze yapılan eğitimde öğretmenin öğrenciye dokunması, karşılıklı soru sormak gibi durumların öğrencilerin öğrenmesine daha fazla katkı sağladığı görüşündedirler. Düzakın ve Yalçinkaya (2008) uzaktan eğitim sisteminin, geleneksel örgün eğitim sistemine rakip olarak görülmemesi, örgün eğitim sisteminin sağlanamadığı durumlarda alternatif olarak kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında öğrencilerin duygu ve düşüncelerine ilişkin görüşlere göre, derslerin eğlenceli olması, tüm öğretmenlerden duyulan memnuniyet, sürecin faydasının olduğunun düşünülmesi bu süreçte yaşanan olumlu görüşlerdir. Öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde en çok öğretmenlerin ders anlatışı, süreçte okuma yapılması ve farklı öğretmenlerle tanışma olması gibi durumların hoşuna gittiğini söylemişlerdir. Buna karşın öğrenciler uzaktan eğitim sürecinde anlama ve yazı yazma sıkıntıları yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Nitekim Türk Eğitim Derneği² (Nisan, 2020) tarafından yayınlanan raporda buna dikkat çekilmiş; uzaktan öğrenmede erişim sorunu olan ve kendi başına öğrenme yeterliği sınırlı olan öğrenciler için çeşitli önlemlerin alınması gerektiği ifade edilmiştir. Öğrenciler bu süreçte bilgisayar, tablet, telefon ve televizyon gibi teknolojik aletleri kullanma becerilerinin arttığını dile getirmişlerdir. Öğrencilerde uzaktan eğitimin kendileri için faydalı olduğu, okuma hızını artırdığı, okuma farkındalığı oluşturduğu ve okumayı sevdirdiği görüşü vardır.

Uzaktan eğitim yoluyla yapılan okuma çalışmalarında ailelerin duygu ve düşüncelerine ilişkin görüşlerine göre, aileler bu süreci başarılı bulmakla beraber yeterli görmemektedirler. Aileler uzaktan eğitim sürecinde en çok öğretmenlerin anlatım tarzını, sağladıkları iletişimi, gösterilen sabrı ve süreçte yapılan görüntülü konuşmalarını beğendiklerini söylemişlerdir. Buna karşın aileler uzaktan eğitim sürecinde çocuklarının anlama, ödev ve internet bağlantısında zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Ailelere göre uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlerin öğrenciler ile iletişimi sürekli ve sağlıklı olmuştur. Ancak bu süreçte ‘Eğitim Bilişim Ağı’ [EBA] bağlantısında zorluk yaşanmıştır. Ekici (2003) yapmış olduğu çalışmada, eğitim ortamlarındaki kitle iletişim araçlarının ilgi ve dikkat çekici hale getirilmesinin öğrencilerin öğrenmesine katkı sağladığını ifade etmiştir. Araştırmada, aileler bu süreçte teknolojinin ilerlediğini düşünmelerinin yanı sıra bilgisayar ve tablet kullanımına olan ilginin artmasının zarar sağlayacağı görüşündedirler. Araştırmada ailelere göre uzaktan eğitim süreci, okuma alanında öğrencilere çok fayda sağlamış, okuma hızını artırmış ve okumayı sevdirmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

Uzaktan eğitim çalışmalarında, okuma güçlüğü yaşayan öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak ve okumayı sevdirmek için her gün bir kitap okuması veya dinlemesi önerilebilir. Ayrıca okumaya yönelik olarak ek programların hazırlanması ve uygulanması önerilebilir.

Teknolojik imkânlara erişimi olan ve olmayan öğrencilerin Covid-19 sürecinde yaşadığı fırsat eşitsizliği çalışılabilir.

Okuma güçlüğü olan öğrencilere akıllı telefonlar üzerinden okuma koçluğu yapılacak programlar üzerinde çalışılabilir.

Okuma güçlüğü yaşayan çocukların okumada akranlarından geride olmalarından dolayı, ailelerinin hem yüzyüze yapılan eğitimde hem de uzaktan yapılan eğitimde onlarla daha fazla zaman harcaması ve ilgi göstermesi gerekmektedir. Bu bağlamda okuma güçlüğü yaşayan çocukların aileleriyle okuma destek programları geliştirilebilir.

Yapılan bu çalışmada öğrenciler ve velilere yönelik hazırlanmış görüşme soruları yer almaktadır. Ayrı bir çalışmada görüşme sorularının yanında uzaktan eğitimde kullanılan anket ve ölçekler ile velilerin görüşleri desteklenebilir.

Kaynakça

- Adıyaman, Z. (2002). Uzaktan eğitim yoluyla yabancı dil öğretimi. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*, 1(1), 92-97.
- Akdemir, Ö. (2011). Yükseköğretimimizde uzaktan eğitim. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1(2), 69-71.
- Ashley, L. D. (2017). Durum çalışması araştırması. *Eğitimde araştırma yöntemleri ve metodolojileri içinde*. J. Arthur, M., Waring, R. Coe ve L. HedgesV.) (Ed.) (Çev. A. Atılğan ve E. Büyükoğuz). (s. 165-174). Anı yayıncılık.
- Büyükoğuz, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi yayıncılık.
- Christensen, L. B., Johnson, R. B. & Turner, L. A. (2015). Nitel ve karma yöntem araştırmaları. M. Sever (Çev.). A. Alpay (Çev. Ed.). *Araştırma Yöntemleri Desen ve Analiz içinde* (s. 400-433). Anı yayıncılık.
- Cohen, L. Manion, L. ve Morrison, K. (2007). *Research methods in education* (6th ed.). New York, NY: Routledge.
- Creswell, J. W. (2014). *Research Design. Qualitative, Quantitative and Mixed Methods Approaches* (4th edition). SAGE publications.
- Düzakın, E. ve Yalçınkaya, S. (2008). Web tabanlı uzaktan eğitim sistemi ve çukurova üniversitesi öğretim elemanlarının yatkınlıkları. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 225-244.
- Ekici, G. (2003). Uzaktan eğitim ortamlarının seçiminde öğrencilerin öğrenme stillerinin önemi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 48-55.
- İşman, A. (2011). Uzaktan Eğitim. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Marshall, M. N. (1996). *Sampling for qualitative research. family practice*, C. XIII, S. 6: s. 522-526.
- Marshall, C. & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- Odabaş. H. (2003). İnternet tabanlı uzaktan eğitim ve bilgi ve belge yönetimi bölümleri. *Türk Kütüphaneciliği*, 17(1), 22-36.
- Ruksasuk, Narumol. (1999). "Library and information science distance education in Thailand in the next decade/" 6551 IFLA Council and General Conference August 20-28 1999, Bangkok [11 p.]
- Tavşancıl, E. ve Aslan, E. (2001). *İçerik analizi ve uygulama örnekleri*. Epsilon Yayınları: İstanbul.

Thompson, A. D., Simonson, M. R. and Hargrave, C. P. (1996), Educational Technology: A Review of Research, Washington DC: Association for Educational Communications and Technology.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayınları: Ankara.

Uluğ, F. (1994). *Uzaktan eğitim ortamları "Açıköğretim lisesi örneği*. Ankara: M.E.B. Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı.

Url.1:https://dent.erciyes.edu.tr/Dosyalar/KYB/Formlar/Sosyo_Ekonomik_Degerlendirme_Formu_HHD_FR_06.pdf. adresinden 18 Mayıs 2020 tarihinde erişildi.

1.UNESCO. (2020). COVID-19 educational disruption and response. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse> adresinden 17 Nisan 2020 tarihinde erişildi.

2. TEDMEM. (2020). COVID-19 salgınında öğrenmenin sürdürülmesi. <https://tedmem.org/covid-19/covid-19-salgininda-ogrenmenin-surdurulmesi> adresinden 03 Mayıs 2020 tarihinde erişildi.